

FORMULARZ KONSULTACJI
z zainteresowanymi środowiskami
wniosku o włączenie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji
kwalifikacji rynkowej pn. „Nadzorowanie budowy i eksploatacji rusztowań”
złożonego przez Polską Izbę Gospodarczą Rusztowań

Konsultacje są prowadzone zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji¹

Informacje kontaktowe:

Imię i nazwisko	Magdalena Lewandowska
Institucja / Organizacja / Firma opiniująca	POLSKI ZWIĄZEK PRACODAWCÓW BUDOWNICTWA – KOMITET MASZYN I URZĄDZEŃ BUDOWLANYCH

PYTANIA DO RESPONDENTÓW:

1. Czy istnieje społeczno-gospodarcza potrzeba włączenia kwalifikacji „Nadzorowanie budowy i eksploatacji rusztowań” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji?

Zdecydowanie istnieje społeczno-gospodarcza potrzeba zwiększenia świadomości pracy z zastosowaniem rusztowań czyli ich użytkowania, co we wniosku Wnioskodawca nazwał eksploatacją. Dotyczy to jednak głównie użytkowników rusztowań czyli osób, które pracują na wcześniej już zaprojektowanych i zmontowanych rusztowaniach. Niestety osoby te bardzo rzadko mają świadomość „słabych punktów” takich rusztowań, na których pracują. W konsekwencji to właśnie użytkownicy rusztowań, a nie osoby montujące rusztowania są częstszymi ofiarami upadków z rusztowań.

Co do samej budowy rusztowań, która zapewne w zamyśle Wnioskodawcy oznaczać ma ich zaprojektowanie oraz późniejszy montaż i demontaż (choć we wniosku Wnioskodawca pisze jedynie o nadzorze nad takimi pracami), czynności z nią związane muszą być bezpośrednio połączone z odpowiedzialnością osób sprawujących takie funkcje.

We wniosku Wnioskodawca opisując zakres obowiązków osoby, która uzyskała przedmiotowe kwalifikacje, bardzo płynnie porusza się między sformułowaniami dotyczącymi zakresu jej obowiązków stosując określenia „przygotowuje koncepcję...”, „wykonuje i omawia szkic zabudowy rusztowań (plan montażu)...”, „analizuje dokumentację...”, „omawia warunki...”, „omawia zasady...”, „omawia warunki ryzyka...” itp. Jednak w ani jednym miejscu wniosku Wnioskodawca nie wiąże tych czynności z odpowiedzialnością osoby, która je wykonuje.

Oznacza to, że potencjalnie osoba, która uzyskała kwalifikacje opisane w przedmiotowym wniosku, wykonuje istotne prace mające wpływ na późniejsze bezpieczeństwo osób pracujących na rusztowaniach, ale nie ponosi za to żadnej odpowiedzialności. Zatwierdzenie wyniku jej prac wymaga więc bezwzględnie formalnego zatwierdzenia przez osobę posiadającą stosowane uprawnienia. Zgodnie z § 110 ust.1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003

¹ tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 226

r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. 2003 Nr 47, poz.401) użytkowanie rusztowania jest dopuszczalne dopiero po dokonaniu jego odbioru przez kierownika budowy lub uprawnioną osobę tzn. taką, która posiada uprawnienia tożsame z uprawnieniami kierownika budowy. Natomiast zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (Dz. U. 1994. Nr 89, poz. 414 z późn. zm.), za samodzielną funkcję techniczną w budownictwie uważa się m.in. działalność związaną z koniecznością fachowej oceny zjawisk technicznych oraz techniczno-organizacyjnych, a do takich zalicza się odbiór rusztowania potwierdzony wpisem do dziennika budowy lub protokołu odbioru technicznego (patrz § 110 ust. 2 powyższego rozporządzenia).

W tym samym rozporządzeniu w § 109 zapisane jest, że „Osoby zatrudnione przy montażu i demontażu rusztowań powinny posiadać wymagane uprawnienia”. Kolejne rozporządzenie, tym razem Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz. U. 2018, poz.583) w Załączniku nr 1 (Grupa III. Maszyny różne i inne urządzenia techniczne, poz.4) określa wykaz maszyn, urządzeń technicznych stosowanych przy robotach ziemnych, budowlanych i drogowych, do obsługi których wymagane jest odbycie szkolenia i uzyskanie pozytywnego wyniku ze sprawdzianu, potwierdzonego wpisem w Książeczce Operatora Maszyn Roboczych.

Ponieważ aktualnie w Polsce jedynie Ł-IMBiGS (Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego) opracował przed wielu laty wytyczne programowe kursu dla monterów rusztowań, osoby zatrudnione przy montażu i demontażu rusztowań powinny aktualnie posiadać uprawnienia monterów, potwierdzające odbycie kursu, przeprowadzonego z wytycznymi Ł-IMBiGS i zaliczenie egzaminu czego potwierdzeniem musi być wpis do Książeczki Operatora Maszyn Roboczych.

Niestety obecnie kurs taki trwa tylko 80 godzin i nie przewiduje stopniowania uprawnień w zależności od skomplikowania konfiguracji montowanych rusztowań. Jest to zdecydowanie niewystarczające do uzyskania niezbędnej wiedzy i umiejętności do bezpiecznego montażu i demontażu rusztowań. Dla porównania w innych krajach montaż rusztowań ma rangę zawodu i aby zostać uprawnionym monterem rusztowań należy ukończyć specjalny kurs zawodowy, trwający np. w Niemczech 3 lata. Na kursie takim uzyskuje się stopniowo wiedzę i umiejętności do prowadzenia montażu i demontażu coraz bardziej skomplikowanych konfiguracji rusztowań.

Obecnie obowiązujące w Polsce regulacje pozwalają po ukończeniu 80 godzinnego kursu, zdaniu egzaminu i uzyskaniu potwierdzenia poprzez wpis w Książeczce Operatora Maszyn Roboczych uzyskać uprawnienia do montażu dowolnie skomplikowanej konfiguracji rusztowań. Dotyczy to również osób, które przed ukończeniem kursu nigdy nie zajmowały się zawodowo prowadzeniem prac technicznych.

Dlatego też od dłuższego czasu trwają działania m.in. Ł-IMBiGS, Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie oraz PZPB nad zaktualizowaniem programu szkoleń dla monterów rusztowań oraz uzależnieniu stopnia uprawnień od skomplikowania konfiguracji montowanych rusztowań.

Aktualne, choć mocno odstające od obowiązujących w innych krajach, zapisy prawa to jedno a praktyka na budowach, zwłaszcza mniejszych to całkiem inny temat. W rzeczywistości rusztowania montowane są przez osoby nie posiadające żadnych ukończonych kursów, nawet tych 80-godzinnych a wobec braku ogólnej wiedzy odbiory są dokonywane przez osoby o niewielkim doświadczeniu praktycznym, nie zawsze zgodnie z przywołanym rozporządzeniem lub w ogóle nie są dokonywane. Efektem tego jest dominujący udział wypadków na budowach, w tym śmiertelnych, spowodowanych upadkiem z wysokości (w istotnej części z rusztowań).

Pomimo dużego wysiłku i konsekwentnych działań prowadzonych od ponad 10 lat przez Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, co spowodowało spadek ogólnej ilości wypadków na budowach o ok. 50%, w tym śmiertelnych o ponad 50%, to jednak ilość samych wypadków spowodowanych upadkiem z wysokości nie uległa zmianie i w konsekwencji udział tej kategorii w ogólnej ilości wypadków wzrósł.

Reasumując włączenie do ZSK kwalifikacji rynkowej „Nadzorowanie budowy i eksploatacji rusztowań” w zaproponowanej przez Wnioskodawcę formie i zakresie nie tylko nie wpłynie na poprawę bezpieczeństwa pracy z zastosowaniem rusztowań, ale wręcz wprowadzi jeszcze większy zamęt w kwestiach nadzoru nad projektowaniem oraz nadzorem i prowadzeniem montażu oraz demontażu rusztowań.

Dlatego jak zaznaczono na wstępie do ewentualnego włączenia do ZSK można rozpatrywać kwalifikację rynkową jedynie w zakresie „Bezpiecznego użytkowania rusztowań”. Nie może to jednak być połączone z projektowaniem, montażem i demontażem rusztowań.

2. Czy nazwa kwalifikacji jest prawidłowa i odzwierciedla zakres wiedzy i umiejętności opisany we wniosku?
<p>Mając na uwadze fakty i argumenty podane w pkt. 1 powyżej nazwa kwalifikacji nie jest prawidłowa, a zakres wiedzy i umiejętności opisanych we wniosku nie jest możliwy do osiągnięcia w ramach przedstawionego programu. Co więcej zakres potencjalnie uzyskanych kwalifikacji oraz odpowiedzialności i zgodności z obowiązującym prawem jest w wielu punktach niejednoznaczny lub wręcz rozbieżny i niekonsekwentny. Dlatego jeśli już wprowadzać taką kwalifikację należy ją nazwać „Bezpieczne użytkowanie rusztowań” z zastrzeżeniem wszystkich uwag opisanych w pkt. 1 powyżej.</p>
3. Czy wskazana we wniosku grupa osób, które mogą być zainteresowane uzyskaniem kwalifikacji jest kompletna?
<p>Zakres branż oraz prac, w których wykorzystywane są rusztowania jak również ilość możliwych konfiguracji ich zastosowań są tak szerokie i różnorodne, że opisanie ich w sposób całkowicie kompletny i wyczerpujący nie jest możliwe. Dlatego ograniczając się jedynie do zasad bezpiecznego użytkowania, taka potencjalna kwalifikacja mogłaby być przeznaczona dla użytkowników ze wszystkich branż wykorzystujących w swojej działalności rusztowania bez konieczności ograniczania zakresu kwalifikacji jedynie do branży robót budowlanych.</p>
4. Czy w Państwa odczuciu włączenie omawianej kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji spowoduje zainteresowanie osób dorosłych oficjalnym potwierdzeniem posiadanych już kompetencji z zakresu nadzorowania budowy i eksploatacji rusztowań lub zachęci ich do nabycia takich umiejętności?
<p>W przypadku ograniczenia zakresu kwalifikacji jedynie do bezpiecznego użytkowania nie tylko zainteresuje, ale bezpośrednio wpłynie na poprawę bezpieczeństwa prowadzenia prac z wykorzystaniem rusztowań. Natomiast w wypadku pozostawienia kwalifikacji we wnioskowanej formie, zapewne również wzbudzi pewne zainteresowanie, ale wobec faktów i argumentów przytoczonych w punktach powyżej nie tylko nie podniesie poziomu bezpieczeństwa prac prowadzonych z zastosowaniem rusztowań, ale z dużym prawdopodobieństwem takie bezpieczeństwo znacznie pogorszy.</p>
5. Czy dostępne są jakieś inne, niewymienione we wniosku dane i informacje obrazujące zapotrzebowanie rynku pracy na opisaną kwalifikację?
<p>Należy opierać się na oficjalnych danych i dobrych praktykach. Te pokazują, że najczęściej wypadkom ulegają osoby o najmniejszym stażu oraz o najniższych kwalifikacjach. Dlatego należy unikać powierzania prowadzenia prac związanych z projektowaniem i montażem urządzeń (a takimi są rusztowania) mających późniejszy wpływ na bezpieczeństwo prac kolejnych użytkowników takich urządzeń osobom, które uzyskały uprawnienia na skróconych kilkudniowych szkoleniach. Temat bezpieczeństwa, wypadkowości oraz tendencji w ostatnich 10 latach jest szeroko omówiony wraz z danymi w raporcie Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie dostępnym pod linkiem: http://www.porozumieniedlabezpieczenstwa.pl/images/baza_wiedzy/raport/Budownictwo_polskie_w_latach_2009_-_2019_-_raport.pdf Należy podkreślić, że sukces Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie możliwy był jedynie dzięki determinacji największych Pracodawców, a wszyscy członkowie Porozumienia są jednocześnie aktywnymi członkami Polskiego Związku Pracodawców Budownictwa. Co jednak najistotniejsze, pomimo znacznej poprawy, która pozwoliła opuścić Polsce najgorsze pozycje w kategorii wypadków na budowie, w dalszym ciągu pozostaje wielki potencjał do poprawy. Szczególnie w zakresie upadków z wysokości.</p>
6. Czy przedstawiono wszystkie typowe możliwości wykorzystania kwalifikacji?
<p>Odpowiedź analogiczna jak w pkt. 3 powyżej.</p>

7. Jeżeli przez „efekty uczenia się” rozumiemy wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się, to czy poszczególne efekty uczenia się (podzielone na zestawy) oraz kryteria weryfikacji ich osiągnięcia są sformułowane prawidłowo?		
<p>Literalnie tak, choć bezwzględnie brakuje bezpośredniego połączenia wykonywanych czynności z odpowiedzialnością za nie oraz jednoznacznego opisanie jakie powiązanie w świetle przedmiotowego wniosku ma np. nadzór nad montażem z samym montażem. We wniosku nie jest to opisane i w konsekwencji prowadzi do nieprawidłowych interpretacji.</p> <p>Włączenie do ZKS kwalifikacji we wnioskowanej formie niesie za sobą zagrożenia dla bezpieczeństwa pracy, które zostały opisane powyżej</p>		
8. Czy wymagania dotyczące walidacji i podmiotów przeprowadzających walidację są wystarczająco przejrzyste zapisane?		
<p>Podobnie jak w pkt. 7 powyżej literalnie tak, ale nie jest wyjaśnione np. kto może powoływać konkretne komisje. Jeśli mogą uczynić to minimum trzy osoby spełniające wymienione we wniosku warunki konieczne i nie będzie to podlegało zatwierdzeniu żadnego uprawnionego ośrodka certyfikującego jednostki szkoleniowe, nie ma możliwości zapewnienia jednolitego, wysokiego poziomu szkoleń w całym kraju.</p> <p>Niezależnie od uwagi powyżej PZPB jest zdecydowanie przeciwko włączaniu do ZSK kwalifikacji we wnioskowanych zakresie i formie.</p>		
UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO WNIOSKÓW		
Uwagi do efektów uczenia się – wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych	Uwagi do wymagań dot. walidacji i podmiotów przeprowadzających walidację	Inne uwagi
<p>Generalnie brak jednoznacznego wyraźnego rozdziału lub części wspólnej pomiędzy, w różnych punktach wniosku różnie nazwanymi ale sprowadzającymi się do trzech zagadnień, zakresami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonywaniem prac przygotowawczych i prowadzeniem konsultacji, • przygotowywaniem projektów, • prowadzeniem nadzoru nad montażem eksploatacją i demontażem. <p>Oczywiście, każdy z tych zakresów może być powierzony osobie o posiadanych już odpowiednio wysokich umiejętnościach, uprawnieniach i doświadczeniu. Taka osoba nie ma jednak potrzeby uzyskiwania dodatkowych kwalifikacji, które w rzeczywistości i tak nie nadawałyby jej dodatkowych uprawnień..</p> <p>Oceniając opisane powyżej zakresy z innej strony poszczególne osoby, posiadające ograniczone kompetencje, doświadczenie i uprawnienia mogą mieć powierzony jeden (ale np. tylko jeden) z wyżej wymienionych zakresów czynności. W takim wypadku czynności te sprawują samodzielnie lub pod dalszym nadzorem osoby posiadającej większe doświadczenie,</p>	<p>Jako warunki konieczne do spełnienia Wnioskodawca wymienia alternatywnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 lata doświadczenia w branży rusztowaniowej potwierdzone: oświadczeniem o doświadczeniu lub • Inne dokumenty (np. zaświadczenie od pracodawcy) lub • Wykształcenie średnie techniczne budowlane bądź pośrednie <p>co oznacza, że do uzyskania kwalifikacji może teoretycznie przystąpić:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osoba pracująca wcześniej w branży rusztowaniowej co najmniej trzy lata, mająca ogólną wiedzę o zasadach panujących w tej branży i mająca w tym zakresie doświadczenie, ale bez faktycznego doświadczenia praktycznego, opisując to w przesadzie może taką osobą być pracownik administracyjny dowolnego działu w firmie rusztowaniowej pod warunkiem uzyskania odpowiedniego zaświadczenia lub 	<p>Wnioskodawca podaje we wniosku, że od 2011 roku, czyli przez ostatnie 11 lat kurs „Specjalisty nadzoru budowy i eksploatacji rusztowań” ukończyło 850 osób. Oznacza to, że średniorocznie kurs kończy mniej niż 80 osób.</p> <p>Biorąc pod uwagę fakt, że wg danych Ł-IMBiGS w Polsce kurs uprawnienia do montażu i demontażu rusztowań po odbyciu szkolenia, zdaniu egzaminu i uzyskania potwierdzenia poprzez wpis w Książeczce Operatora Maszyn Roboczych posiada ok. 68 tys. osób, pokazuje to jednoznacznie, że praktyczne zainteresowanie kursem oferowanym przez Wnioskodawcę jest znikome.</p> <p>Co więcej, ukończeniu kursu „Specjalisty nadzoru budowy i eksploatacji rusztowań” organizowanego przez PIGR nie kończy się nabyciem żadnych uprawnień.</p> <p>Dlatego prawidłowym kierunkiem rekomendowanym przez PZPB jest podwyższenie, dalsze podniesienie jakości oraz ustalenie kolejnych stopni uzyskiwanych umiejętności na bazie prowadzonych już szkoleń przez Ł-IMBiGS na wzór szkoleń zawodowych prowadzonych w innych krajach.</p> <p>Program takich szkoleń oraz grupy zawodowe do których byłyby one skierowane winny być określone w ścisłej współpracy z pracodawcami (Porozumienie dla Bezpieczeństwa i PZPB). Jedynie taki kierunek może zapewnić dalszy wzrost bezpieczeństwa pracy z zastosowaniem rusztowań.</p>

<p>kompetencje i szerszy zakres uprawnień. Jednak i dla tych osób uzyskanie dodatkowej kwalifikacji, nie dającej im żadnych nowych uprawnień, mija się z celem.</p> <p>Dlatego PZPB rekomenduje ograniczyć kwalifikacje jedynie do przekazania wiedzy użytkownikom, aby prawidłowo potrafili ocenić ryzyko zawodowe przy pracy na rusztowaniach, zaś wszelkie czynności związane z projektowaniem, montażem i odbiorami, które wymagają stosownych uprawnień winny być pozostawione osobom, które posiadają właściwe wykształcenie poparte aktualną praktyką i doświadczeniem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Osoba, która przedstawiła zaświadczenie pracodawcy (dowolnie małego i dowolnie krótko funkcjonującego na rynku) czyli np. pracownik małego pracodawcy, który pilnie potrzebuje osoby do nadzoru projektowania i montażu rusztowań na swojej (często jedynej) budowie lub Osoba posiadająca wykształcenie średnie techniczne budowlane bądź pośrednie, która jednak od 20 lat nie pracowała w zawodzie <p>Reasumując do walidacji może przystąpić każdy i warunki nie są ściśle powiązane z rzeczywistymi i aktualnymi umiejętnościami oraz wiedzą praktyczną o projektowaniu i montażu rusztowań.</p>	
<p>Podobnie jak w innych punktach brak jakiegokolwiek powiązania pomiędzy uzyskanymi efektami uczenia się, wykonywanymi czynnościami oraz formalną odpowiedzialnością za wykonane czynności.</p>	<p>Pomimo wymienienia przez Wnioskodawcę w grupie osób, które mogą być zainteresowane uzyskaniem kwalifikacji konkretnych grup zawodowych związanych pośrednio lub bezpośrednio z prowadzeniem prac z zastosowaniem rusztowań, już w warunkach dopuszczających do walidacji Wnioskodawca nie wymienia już jako koniecznej aktualnej praktyki z rusztowaniami ale zadowala się jedynie zaświadczeniami.</p> <p>Co więcej część osób wymienionych w grupie potencjalnie zainteresowanych nie ma potrzeby uzyskiwania dodatkowych kwalifikacji, ponieważ posiadane już uprawnienia mają upoważniają te osoby do formalnego nadzoru i zatwierdzania projektu, montażu i odbioru rusztowań.</p> <p>Ponieważ w całym, przedmiotowym wniosku brak spójności pomiędzy czynnościami wykonywanymi przez osobę, która potencjalnie uzyska kwalifikację, faktycznym wykonywaniem prac w oparciu o czynności wykonane przez taką osobę oraz odpowiedzialnością za poprawność tych czynności i wykonanych prac, Zdobywanie kwalifikacji w zaproponowanej przez Wnioskodawcę formie prowadzić będzie to do bardzo niebezpiecznego dowolnego</p>	

	interpretowania uprawnień osoby posiadającej wnioskowane kwalifikacje.	
<p>Niestety najkrócej opisany jest 3 numer zestawu kwalifikacji, który w ocenie PZPB jest jedynym, najbardziej słusznym do ewentualnego włączenia do ZSK.</p> <p>Użytkownik lub osoba działająca na jego zlecenie i posiadająca kwalifikacje do użytkownika/eksploatacji rusztowań przed rozpoczęciem prac na rusztowaniach winna samodzielnie móc ocenić najsłabsze i najistotniejsze punkty rusztowania (posadowienie, zakotwienia, barierki, stężenia, komunikację, bortnice, kompletność itp.) na podstawie jego aktualnego stanu, a nie tylko omówić zasady i zakresy kontroli jak to jest opisane we wniosku.</p> <p>Literalnie czytając efekt uczenia się i kryteria weryfikacji opisane w przedmiotowym wniosku osoba z kwalifikacjami do nadzorowania użytkownika/eksploatacji rusztowań jedynie doradza i informuje, ale już nie jest za nic odpowiedzialna.</p> <p>Prawidłowym celem jest natomiast zapewnienie świadomości użytkownika w zakresie ocen ryzyka zawodowego podczas wykonywania prac na przekazanym do wykorzystania rusztowaniu.</p>	<p>Jedyną możliwością zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia i uzyskiwania zbliżonego poziomu przekazywanej wiedzy i uzyskiwanych umiejętności przez podlegających walidacji w różnych ośrodkach kształcących i egzaminujących, podmioty prowadzące takie walidacje muszą bezwzględnie podlegać certyfikacji przez ośrodek stale nadzorujący poziom i skuteczność kształcenia.</p>	
	<p>W praktyce żaden kilkunasto- lub kilkudziesięciogodzinny kurs nie zapewni umiejętności w zakresie projektowania skomplikowanych i kluczowych dla bezpieczeństwa późniejszych użytkowników urządzeń, jakim są rusztowania.</p>	
	<p>Uprawnienia do projektowania, nadzoru i montażu rusztowań (w tym również przygotowania danych do każdej z tych czynności) winny być uzyskiwane stopniowo dla coraz bardziej skomplikowanych konfiguracji w miarę faktycznych doświadczeń praktycznych i winny być nadawane w sposób regulowany przez akredytowaną jednostkę..</p>	